

**RECENZJA DZIEŁA I OCENA OSIAGNIĘĆ ARTYSTYCZNYCH, NAUKOWYCH
I DYDAKTYCZNYCH**

dr Mirosława Wachowiaka w postępowaniu habilitacyjnym

w dziedzinie sztuki plastyczne

Recenzent: Prof. zw. dr hab. Iwona Szmelter

Warszawa, dnia 29.06.2019

Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki,

ul. Wybrzeże Kościuszkowskie 37, 00-379 Warszawa,

DANE KANDYDATA

Dr Mirosław Wachowiak w macierzystej uczelni uzyskał następujące stopnie:

1. w czerwcu 2004 — dyplom magistra sztuki, specjalność konserwacja malarstwa i rzeźby polichromowanej, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Sztuk Pięknych na podstawie pracy: "Zachowane, dwustronnie malowane skrzydła ołtarza helskiego, datowane ok. 1500 r. - materiał i technika" (pod kierunkiem dr hab. J. Olszewskiej-Świetlik)

2. W grudniu 2008 — dyplom doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o sztuce, UMK w Toruniu, WSP, na podstawie pracy pt.: "Malarstwo olejne Józefa Pankiewicza — materiał i technika" (pod kierunkiem prof. zw. dra hab. D. Markowskiego)

OCENA AUTOREFERATU:

Dr Mirosław Wachowiak w autoreferacie przedstawił przebieg swojej drogi zawodowej oraz rozwój i ewolucję zainteresowań badawczych i twórczych. Charakterystycznie łączy interdyscyplinarnie wiedzę zarówno nauk humanistycznych i sztuk wizualnych z obszarem

konserwatorskiej” z krótkim wstępem kuratorki i wieloma autorskimi tekstami dr Mirosława Wachowiaka, to jest publikacja dwujęzyczna (j.polski, j.ang.), nr ISBN 948-83-62881-95-6.

Autor przedstawił analizę przeprowadzanych kilkunastu innowacyjnych ingerencji w swojej rozprawie habilitacyjnej, rozszerzonej o dokumentację badawczą i fotograficzną dzieła habilitacyjnego. Autor wyodrębnił w tych danych najważniejsze punkty odniesienia, pomocne dla konserwatora w konfrontacji z nietypowymi dziełami sztuki współczesnej, przy czym zaznaczył, że są one tym istotniejsze im bardziej są odmienne w charakterze od obiektów w tradycyjnych technikach, nie tylko w sensie technicznym i materiałoznawczym, ale przede wszystkim artystycznym i ideowym. Przeprowadzone ingerencje były w większości prowadzone we współpracy z żyjącymi autorami prac.

Stwierdzam, że Autor świetnie dobrał zróżnicowane w zakresie trudności przykłady kilkunastu wybranych ingerencji konserwatorskich, wchodzących w skład dzieła habilitacyjnego, stawiają najbardziej podstawowe pytania, przede wszystkim o granice aktywności konserwatora i wartości etyczne, które powinny mu przyświecać. Zwłaszcza, gdy mierząc się z opieką nad dziełami sztuki współczesnej, czyni to jednocześnie z obecnością ich autora.

Dr Wachowiak mniej miejsca poświęcił dla czynnej konserwacji obiektów *Human Tree* Honzy Zamojskiego oraz *Planescape* Roberta Rumasa, w których podstawowy cel przeprowadzenia właściwej konserwacji przywracającej integralność estetyczną i artystyczną został rozszerzony o istotny etap zapobiegawczej ochrony, mianowicie zapewnienie bezpiecznego transportu, montażu i ekspozycji dzieł. To umożliwiły m.in. zaproponowane dodatkowe rozwiązania konstrukcyjne, stanowiące przykłady szeroko rozumianej konserwacji profilaktycznej dzieł sztuki współczesnej.

Interesująco brzmi narracja w przypadku dzieł Davida Lyncha, podczas gdy zmierzono się z koniecznością znalezienia sposobu konserwacji, przeprowadzenia bezpiecznej dezynfekcji oraz oczyszczenia ekstremalnie wrażliwych powierzchni malarskich, wykonanych z syntetycznych materiałów nieartystycznych. Zarówno aspekty behawioralne, początkowa nieufność artysty i jego chęć wykonania naprawy prac samemu ustąpiła, gdy konserwator zyskał jego zaufanie.

Badaniom i konserwacji poddane zostały następujące prace Davida Lyncha z wystawy, której kuratorem był Marek Żydowicz:

emulsji akrylowych pozwoliło na realizację z sukcesem konserwatorskiego celu - trudnego habilitacyjnego dzieła artystycznego.

Podsumowując – w dziele habilitacyjnym dr Wachowiak zwracał uwagę na informacje od wielu artystów, m.in. Davida Lyncha, na temat wartościowania autorskiego wybranych efektów estetycznych, a także na informacje o technikach i nietypowych materiałach. Następnie potwierdzono charakter chemiczny użytych środków, i rozpoznano produkty konkretnych firm. Np. W sztuce Lyncha dla gumy syntetycznej stanowiącej warstwę malarską na bazie chlorowanych polietylenów w olejach mineralnych - produkt Taylor 2080 Adhesive, w przypadku werniksu alkidowego - Man O'War Spar Varnish firmy Mc Closkey. Klej stolarski to Titebond III Ultimate Wood firmy Franklin International (USA). Farby olejne używane przez artystę pochodzą zasadniczo z firmy Talens.

Te dane i odkrycia stanowiące część dzieła habilitacyjnego, są podstawą budowanej bazy danych dla kolejnych konserwatorów w przyszłości opiekujących się obrazami Davida Lyncha, wykonanymi w nietypowych technikach i z wykorzystaniem komercyjnych przemysłowych środków nieartystycznych. Dr Wachowiak podkreśla, że część próbek ma mieć prowadzone dalsze badania starzeniowe dotyczące metod ich najwłaściwszej konserwacji na postarzonych modelach.

OCENA OSIĄGNIĘĆ ARTYSTYCZNYCH I NAUKOWYCH ORAZ TWÓRCZYCH ASPEKTÓW PRAC

Dr Mirosław Wachowiak w twórczy i innowacyjny sposób prowadzi kompleksowe prace złożone z rozpoznania znaczenia i wartości dzieł współczesnej sztuki. Czyni to często wraz z ich autorami, respektując ich idee i wskazówki. Jest jednym z niewielu konserwatorów, który samodzielnie przeprowadza identyfikacje materiałów obiektów za pomocą nowoczesnych metod analityki instrumentalnej. Miały twórczy i innowacyjny charakter prowadzone konserwacje i rekonstrukcje wielu dzieł eksponowanych w Toruniu, w Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu”. Wyniki były prezentowane na kolejnych wystawach w latach 2009-2018 jako przykłady nietypowych ingerencji konserwatorskich w obiekty sztuki współczesnej żyjących artystów, często wprowadzające nowe konteksty dla praktyki i wskazania dla modyfikowanej etyki konserwatorskiej.

Autor opisuje te artystyczno-konserwatorskie projekty w osobnej publikacji, przedstawił rozprawę, to maszynopis komputerowy (Toruń 2018) oraz dokumentacje badawczą i fotograficzną dzieła habilitacyjnego: maszynopis komputerowy (Toruń 2018). Formy

wystawie *Serce na dłoni* w dniach 13.05-11.09.2011 w CSW Toruń. Kuratorką wystawy była Dobrila Denegri;

— konserwacji poddano część instalacji bez tytułu Christiane Lóhr (z zasuszonych roślin), prezentowanej na wystawie *Ślętek kosmiczny Ziemia* w dniach 24.05— 28.08.2011 w CŚW Toruń. Kuratorką wystawy była Dobrila Denegri,

— rekonstrukcji/wymianie elementów obiektu poddano zagrzybione, a konserwacji — uszkodzone mechanicznie części instalacji Patricka Tuttofuoco *Chinese Theatre* (wielkogabarytowe elementy z płyt HDF, neon, krzesła, zasłony z plastikowych elementów, własność Banku Unicredito, Mediolan, Włochy), prezentowanej na wystawie */ear życia*, w dniach 18.05—16.09.2012 w C\$W Toruń. Kuratorką wystawy była Dobrila Denegri;

— dokonano konserwatorskiego przygotowania (m.in. dublaż z przekładką) oraz kontrolowanego przecięcia obrazu olejnego na płótnie Rafała Bujnowskiego *Skóra* (2004) jako element realizacji akcji artystycznej grupy Azorro. Obraz po przecięciu eksponowany był na wystawie — retrospektywie Supergrupy Azorro w CŚW Toruń w dniach 21.05—26.09.2010. Kuratorką wystawy była Joanna Zielińska.

OCENA OSIĄGNIĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Ocena osiągnięć dydaktycznych i aktywności Kandydata jest bardzo pozytywna. Pełni owocnie obowiązki dydaktyczne a także wciąga młodzież studencką w badania. Rozszerzył zakres działania od 01.10.2016 do dzisiaj dzięki objętemu stanowisku Prodziekana ds. Kształcenia i Organizacji Studiów Wydziału Sztuk Pięknych UMK.

Nadmienię, że Mirosław Wachowiak jest zatrudniony od 7 lat na UMK, WSP, w Zakładzie Konserwacji i Restauracji Sztuki Nowoczesnej” od lutego 2012 r. Kolejne etapy to były: od 01.02.2012-30.09.2015 — asystent, pełen etat — 01.10.2015- do dzisiaj — obecnie jest adiunktem mając pełen etat. Jednocześnie łączy intensywną pracę akademicką z praktyką, w której daje szansę studentom, aby konfrontowali się z unikalnymi dziełami sztuki nowoczesnej i współczesnej.

Dydaktykę rozszerza w trakcie wykładów dla studentów ochrony dóbr kultury w specjalności muzealnictwo — w zakresie następujących zagadnień: “Profilaktyka

KONKLUZJA

Jak wynika z przedstawionej do recenzji dokumentacji pan dr Mirosław Wachowiak jest wszechstronnie przygotowanym konserwatorem dzieł sztuki, artystą o wielostronnych zainteresowaniach naukowych, a także jest pracownikiem akademickim, począwszy od etapów procesu kształcenia, do doskonalenia umiejętności artystycznych i wiedzy, którą owocnie przedstawiał i upowszechniał.

Osiągnięcia artystyczne, postawa twórcza, osiągnięcia naukowe, dydaktyczne pana Mieczysława Wachowiaka są na wysokim poziomie, wyróżniającym go nie tylko w polskim, ale i międzynarodowym środowisku. Zdaniem recenzenta osiągnięcia te są twórczym wkładem w dyscyplinę a także szerzej – dzięki podjętym badaniom, wpływają na obraz nauki o nowoczesnej i współczesnej sztuki, jej badaniu, ochronie i konserwacji-restauracji a kiedy jest to wskazane – rekonstrukcji często dokonywanej wspólnie z artystami. Przedstawiony dorobek należy też cenić w aspekcie troski o zachowanie dziedzictwa i tożsamości kulturowej. Jest poprzez prace na zewnątrz uczelni dobrym przykładem upowszechniania kultury.

W konkluzji stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne, twórcze, naukowe i dydaktyczne dr Mieczysława Wachowiaka w pełni spełniają wymagania art.16 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku z późniejszymi zmianami – o stopniach naukowych i tytule oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki, stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego sztuki.

Podpis recenzenta